

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 7ης Νοεμβρίου 1991 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

1. Η υπόθεση αυτή υποβλήθηκε στο Δικαστήριο από το tribunal de paix de Papeete (γαλλική Πολυνησία) κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ. Ο ενάγων της κύριας δίκης Bernard Leplat ζητεί την επιστροφή διαφόρων δασμών και επιβαρύνσεων που υποχρεώθηκε να καταβάλει όταν, στις 26 Ιουλίου 1988, εισήγαγε στο έδαφος της γαλλικής Πολυνησίας ένα αυτοκίνητο Mercedes κατασκευασμένο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Υπό το φως των πραγματικών αυτών περιστατικών, η υπόθεση επικεντρώνεται στο αποτέλεσμα του άρθρου 133 της Συνθήκης.

Το πλαίσιο της διαφοράς

2. Προτού εξεταστούν τα ερωτήματα που υπέβαλε το παραπέμπον δικαστήριο, επιβάλλεται να εξεταστεί η σχέση μεταξύ των κρατών μελών και των εδαφών, όπως αυτό της γαλλικής Πολυνησίας. Στην έβδομη αιτιολογική σκέψη της Συνθήκης ΕΟΚ, γίνεται μνεία της προθέσεως των κρατών μελών « να εδραιώσουν την αλληλεγγύη που συνδέει την Ευρώπη με τις υπερπόντιες χώρες » και την επιθυμία τους « να εξασφαλίσουν την ανάπτυξη της ευημερίας τους σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών (...) ». Το άρθρο 3, στοιχείο ια, της Συνθήκης περιλαμβάνει, κατά συνέπεια, στη δράση της Κοινότητας « τη σύνδεση με τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη με σκοπό την αύξηση των συναλλαγών και τη διά κοινής προσπάθειας προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως ». Το ειδικό καθεστώς συνδέσεως που προβλέπεται με τις διατάξεις αυτές εκτί-

θεται στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης (άρθρα 131 έως 136 α) και οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη όπου εφαρμόζεται το καθεστώς αυτό απαριθμούνται στο παράρτημα IV της Συνθήκης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 227, παράγραφος 3. Ένα από τα εδάφη αυτά είναι η γαλλική Πολυνησία.

3. Κατά το άρθρο 131, παράγραφος 2, « σκοπός της συνδέσεως είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως των χωρών και εδαφών και η δημιουργία στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ αυτών και της Κοινότητας στο σύνολό της ». Ένα από τα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η ελευθέρωση των συναλλαγών μεταξύ των υπερπόντιων χωρών και εδαφών και των κρατών μελών. Η δραστηριότητα αυτή έπρεπε να εξελιχθεί χωρίς διάκριση καθόσον κάθε χώρα ή έδαφος εφαρμόζει « στις εμπορικές του συναλλαγές με τα κράτη μέλη και τις άλλες χώρες και εδάφη το καθεστώς που εφαρμόζει έναντι του ευρωπαϊκού κράτους, με το οποίο διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις » (άρθρο 132, παράγραφος 2).

4. Η κατάργηση των δασμών που πλήττουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και των χωρών και εδαφών αποτελεί αντικείμενο του άρθρου 133, το οποίο ορίζει τα εξής:

« 1. Καταργούνται πλήρως οι δασμοί κατά την εισαγωγή στα κράτη μέλη των καταγομένων εμπορευμάτων από τις χώρες και εδάφη,

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

σύμφωνα με την προοδευτική κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών μελών, όπως προβλέπεται στην παρούσα Συνθήκη.

2. Οι εισαγωγικοί δασμοί που επιβάλλει κάθε χώρα και έδαφος επί προϊόντων των κρατών μελών και των άλλων χωρών και εδαφών καταργούνται προοδευτικώς κατά τα άρθρα 12, 13, 14, 15 και 17.

3. Οι χώρες και εδάφη δύνανται, πάντως, να επιβάλλουν δασμούς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ανάπτυξης και της εκβιομηχανισέως τους ή δασμούς ταμειευτικού χαρακτήρα που έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού τους.

Οι δασμοί που αναφέρονται στο ανωτέρω εδάφιο μειώνονται προοδευτικώς μέχρι του επιπέδου των δασμών που ισχύουν για τις εισαγωγές των προϊόντων των προερχομένων από το κράτος μέλος, με το οποίο κάθε χώρα ή έδαφος διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις. Τα ποσοστά και ο ρυθμός των μειώσεων που προβλέπονται στην παρούσα συνθήκη εφαρμόζονται επί της διαφοράς μεταξύ του δασμού που ισχύει για τα προϊόντα τα προερχόμενα από το κράτος μέλος το οποίο διατηρεί με τη χώρα ή έδαφος ιδιαίτερες σχέσεις και του δασμού που ισχύει για όμοια προϊόντα προερχόμενα από τα άλλα κράτη της Κοινότητας κατά την εισοδό τους στη χώρα ή στο έδαφος εισαγωγής.

4. Η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζεται επί των χωρών και εδαφών που, λόγω ιδιαίτερων διε-

θνών υποχρεώσεων, εφαρμόζουν ήδη κατά την έναρξη της ισχύος της παρούσας Συνθήκης δασμολόγιο χωρίς διακρίσεις.

5. Η θέσπιση ή η τροποποίηση δασμών για εμπορεύματα που εισάγονται στις χώρες και εδάφη δεν επιτρέπεται να οδηγεί, νομικά ή πραγματικά, σε άμεση ή έμμεση διάκριση μεταξύ των εισαγωγών των προερχομένων από τα διάφορα κράτη μέλη. »

5. Το λεπτομερειακό καθεστώς συνδέσεως των χωρών και εδαφών με την Κοινότητα καθορίστηκε, για τα πρώτα πέντε έτη από της έναρξεως ισχύος της Συνθήκης, με τη Σύμβαση εφαρμογής που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη ΕΟΚ, σύμφωνα με το άρθρο 136, παράγραφος 1. Στη συνέχεια, το καθεστώς αυτό ανανεώθηκε περιοδικά με σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου οι οποίες εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 136, παράγραφος 2, που ορίζει τα εξής: « Προ της λήξεως της προβλεπομένης στην ανωτέρω παράγραφο συμβάσεως, το Συμβούλιο καθορίζει ομοφώνως, βάσει των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και των αρχών της παρούσας Συνθήκης, τις διατάξεις που πρέπει να προβλεφθούν για μια νέα περίοδο. »

6. Η απόφαση που ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών ήταν η απόφαση 86/283/ΕΟΚ, της 30ής Ιουνίου 1986 (ΕΕ L 175, σ. 1). Με την απόφαση αυτή αντιμετωπίζονται διαφορετικά, αφενός, οι εισαγωγές από τις χώρες και εδάφη στην Κοινότητα και, αφετέρου, οι εισαγωγές από την Κοινότητα στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη. Έτσι, το άρθρο 70, παράγραφος 1, της αποφάσεως ορίζει τα εξής: « Τα προϊόντα καταγωγής των χωρών και εδαφών εισάγονται στην Κοινότητα χωρίς δασμούς και φόρους ισοδύναμου αποτελέσματος ». Πάντως, όσον αφορά τις εισαγωγές στην Κοινότητα από τις χώρες και εδάφη, το

Συμβούλιο, με την τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως αυτής, αναγνωρίζει ότι « (...) οι αναπτυξιακές ανάγκες των χωρών και εδαφών και η ανάγκη προωθήσεως της βιομηχανικής αναπτύξεώς τους δικαιολογούν τη διατήρηση της δυνατότητας εισπράξεως δασμών και της επιβολής ποσοτικών περιορισμών (...) ». Κατά συνέπεια, το άρθρο 74, παράγραφος 1, της αποφάσεως διευκρινίζει ότι: « Οι αρμόδιες αρχές χώρας ή εδάφους είναι δυνατό να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν, όσον αφορά την εισαγωγή προϊόντων καταγωγής της Κοινότητας ή άλλων χωρών ή εδαφών, τους δασμούς ή τους ποσοτικούς περιορισμούς που θεωρούν αναγκαίους, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας ή του εδάφους. »

από τις τελωνειακές αρχές. Το προϊόν του φόρου χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του ταμείου υγειονομικής, κοινωνικής και οικογενειακής δράσεως και της Υπηρεσίας κοινωνικής δράσεως και αλληλεγγύης του εδάφους·

γ) 27 875 CFP ως διαπύλια τέλη. Τα τέλη αυτά χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση των υπηρεσιών που παρέχει το λιμάνι του Papeete, το οποίο, όπως αναφέρει η Γαλλική Κυβέρνηση, έχει την ευθύνη για τη διανομή των εισαγόμενων προϊόντων μεταξύ των 125 νησιών που συνιστούν πέντε αρχιπελάγη διασκορπισμένα σε τέσσερα εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα ωκεανού που αποτελούν το έδαφος της γαλλικής Πολυνησίας·

Περιστατικά

7. Το ποσό που υποχρεώθηκε να καταβάλει ο Leplat για την εισαγωγή του αυτοκινήτου του στη γαλλική Πολυνησία ανέρχεται συνολικά σε 1 143 525 φράγκα « Ειρηνικού » (CFP)· ένα CFP αξίζει περίπου ένα εικοστό του γαλλικού φράγκου. Το ποσό αυτό αναλύεται ως εξής:

α) 892 000 CFP ως εισαγωγικός δασμός ταμειοτικού χαρακτήρα. Ο δασμός αυτός πλήττει όλα τα εισαγόμενα αγαθά, ανεξαρτήτως καταγωγής τους, υπό τους ίδιους όρους όπως και οι δασμοί υπό στενή έννοια·

β) 223 000 CFP ως νέος φόρος αλληλεγγύης για την κοινωνική πρόνοια. Ο φόρος αυτός πλήττει ορισμένα αγαθά που εισάγονται στη γαλλική Πολυνησία και επιβάλλεται

δ) 650 CFP ως τέλος στατιστικής, το οποίο πλήττει όλα τα αγαθά που παράγονται στη γαλλική Πολυνησία, καθώς και όλα τα αγαθά που εισάγονται στο έδαφος ή εξάγονται από το έδαφος αυτό. Η φορολογική αυτή επιβάρυνση χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση της τοπικής στατιστικής υπηρεσίας.

8. Ο Leplat δεν υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, αλλά, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, φαίνεται να δέχεται ότι οι προαναφερθέντες φόροι και τέλη δεν είναι δασμοί υπό στενή έννοια. Υποστηρίζει μάλλον ότι πρόκειται για φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς. Τον χαρακτηρισμό αυτό φαίνεται ότι υιοθετεί και το παραπέμπον δικαστήριο. Όσοι υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις, κατά το μέτρο που εξετάζουν το ζήτημα αυτό, εκκινούν από την αρχή ότι οι αμφισβητούμενοι δασμοί και τέλη δεν είναι δασμοί υπό τη στενή έννοια, αλλά φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Για λόγους που θα καταστούν προφανείς, δεν είναι αναγκαίο να διατυπώσω γνώμη ως προς τον ορθό χαρακτηρισμό των αμφισβητούμενων φόρων και φορολογικών επιβαρύνσεων.

9. Κατά την απόφαση περί παραπομπής, ο Leplat υποστηρίζει ότι το άρθρο 133 απαγορεύει τη θέσπιση από τις αρχές της γαλλικής Πολυνησίας φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς για τις εισαγωγές καταγωγής των κρατών μελών που υπερβαίνουν το επίπεδο των δασμών που έπλητταν τις εισαγωγές από το μητροπολιτικό έδαφος της Γαλλίας κατά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης. Φαίνεται ότι κατά την εποχή εκείνη οι εισαγωγές από τη μητροπολιτική Γαλλία δεν υπέκειντο σε κανένα δασμό τέτοιας φύσεως, μολονότι δεν γίνεται νύξη για καμιά σημερινή διάκριση μεταξύ των εισαγωγών στη γαλλική Πολυνησία από τη μητροπολιτική Γαλλία και των εισαγωγών από κάθε άλλη χώρα της Κοινότητας. Μολονότι το άρθρο 133 αναφέρει ρητά μόνο τους δασμούς, ο Leplat υποστηρίζει ότι το άρθρο αυτό θεωρείται ότι σιωπηρώς περιλαμβάνει τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Κατά το μέτρο που το άρθρο 74, παράγραφος 1, της αποφάσεως 86/283 επιτρέπει στις χώρες και στα εδάφη να θεσπίζουν επιβαρύνσεις αυτής της φύσεως μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης, ο Leplat ισχυρίζεται ότι η διάταξη αυτή στερείται κύρους, λόγω του ότι, κατ' αυτόν, είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 133.

επιβάλλουν τέτοιους δασμούς ή τέλη κατά την εισαγωγή προϊόντων καταγομένων από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα;

- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποιες είναι οι υποχρεώσεις που απορρέουν, για τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη, από τον σκοπό της μείωσης των δασμών, ο οποίος ορίζεται στο άρθρο 133, παράγραφος 3, της Συνθήκης;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, είναι έγκυρες οι αποφάσεις του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων περί συνδέσεως των υπερπόντιων χωρών και εδαφών, οι οποίες τους επιτρέπουν να διατηρούν ή να θεσπίζουν δασμούς επί των εισαγομένων από την Κοινότητα προϊόντων και συγκεκριμένα το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283 της 30ής Ιουνίου 1986, ενόψει των άρθρων 133 και 136 της Συνθήκης; »

Προκαταρκτικά ζητήματα

10. Συνεπώς, το tribunal de paix υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αφορούν οι διατάξεις του άρθρου 133, παράγραφοι 2 και 3, της Συνθήκης της 25ης Μαρτίου 1957 τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορούν οι συνδεδεμένες με την Κοινότητα υπερπόντιες χώρες και εδάφη να

11. Κατά τον χρόνο κατά τον οποίο εκδόθηκε η απόφαση περί παραπομπής, υπήρχε μια κάποια αμφιβολία ως προς το ζήτημα αν τα δικαστήρια της γαλλικής Πολυνησίας είχαν το δικαίωμα να κάνουν χρήση της ευχέρειας του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ. Ωστόσο, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 1990 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-100/89 και C-101/89, Kaefger και Procacci κατά Γαλλίας, προκύπτει ότι η ευχέρεια του παραπέμποντος δικαστηρίου να επικαλεστεί το άρθρο 177 δεν αμφισβητείται πλέον.

12. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης στην υπόθεση Kaefger και Procacci ότι όλες οι διατάξεις της αποφάσεως 86/283 οι οποίες ήταν ανεπιφύλακτες και αρκούντας ακριβείς ανέπτυσαν

άμεσο αποτέλεσμα στις χώρες και εδάφη. Κατά την άποψή μου, το ίδιο ισχύει κατ' αρχήν για το άρθρο 133 της Συνθήκης, μολονότι, για λόγους που θα εκτεθούν πιο κάτω, θεωρώ ότι δεν συντρέχει λόγος εν προκειμένω να κριθεί το ζήτημα του άμεσου αποτελέσματος.

Τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

13. Τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο θέτουν δύο ζητήματα. Το ένα ζήτημα αφορά το αν οι χώρες και εδάφη έχουν την ευχέρεια να θεσπίζουν δασμούς που πλήττουν τις εισαγωγές καταγωγής των κρατών μελών μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης. Το άλλο αναφέρεται στο αν ο όρος « δασμοί » που χρησιμοποιείται στο άρθρο 133 αφορά επίσης τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος.

14. Ως προς το πρώτο ζήτημα, είναι σαφές, κατ' εμέ, ότι οι χώρες και εδάφη έχουν το δικαίωμα να επιβάλλουν δασμούς που πλήττουν τις εισαγωγές καταγωγής των κρατών μελών, εφόσον πληρούνται δύο όροι. Πρώτον, δεν μπορούν να εισάγουν διάκριση μεταξύ των άλλων χωρών και εδαφών (άρθρο 132, παράγραφος 2) ούτε μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών (άρθρο 132, παράγραφος 2, και άρθρο 133, παράγραφος 5). Δεύτερον, όλοι οι δασμοί που θεσπίζονται από τις χώρες και εδάφη πρέπει να είναι δασμοί οι οποίοι « ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αναπτύξεως και της εκβιομηχανισεώς τους ή (είναι) δασμοί ταμειευτικού χαρακτήρα που έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού τους » (άρθρο 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο). Το ότι οι χώρες και εδάφη μπορούν να διατηρούν όσο και να θεσπίζουν δασμούς οσάκις πληρούνται οι προαναφερθέντες όροι προκύπτει σαφώς από το άρθρο 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, και τις πρώτες λέξεις του

άρθρου 133, παράγραφος 5: « Η θέσπιση ή η τροποποίηση δασμών (...) ». Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει σαφώς ότι το άρθρο 133 δεν θεσπίζει απόλυτη απαγόρευση για τις χώρες και εδάφη να θεσπίζουν δασμούς επί των εισαγωγών από τα κράτη μέλη.

15. Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει μικρή απόκλιση μεταξύ της αγγλικής αποδόσεως του άρθρου 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, και ορισμένων άλλων γλωσσικών αποδόσεων. Στη γαλλική απόδοση, για παράδειγμα, οι όροι *qui, de caractère fiscal* [(οι οποίοι) « δασμοί ταμειευτικού χαρακτήρα »], τίθενται πριν από την φράση *ont pour but d' alimenter leur budget* (« που έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού τους »), αλλά παραλείπονται στην αγγλική απόδοση. Η γερμανική απόδοση των όρων αυτών είναι « *als Finanzzölle* ». Φαίνεται πιθανόν ότι ο Άγγλος μεταφραστής θεώρησε ότι το παραλειφθέν μέρος της φράσεως εννοείται με τους όρους « *produce revenue for their budgets* ». Διαπιστώνεται ότι το αγγλικό κείμενο του άρθρου 17 της Συνθήκης περιλαμβάνει τους όρους « *customs duties of a fiscal nature* ». Οποιοσδήποτε και αν είναι ο λόγος της ελλείψεως συμφωνίας, θεωρώ ότι το άρθρο 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, έχει ως αποτέλεσμα ότι επιτρέπει στις χώρες και εδάφη να επιβάλλουν προστατευτικούς δασμούς, όσο και δασμούς ταμειευτικού χαρακτήρα, νοουμένου ότι οι δασμοί αυτοί δεν εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των κρατών μελών και των άλλων χωρών και εδαφών.

16. Το γεγονός ότι το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283 επιτρέπει στις χώρες και εδάφη να διατηρούν ή να θεσπίζουν δασμούς δεν θίγει επομένως το κύρος του. Ωστόσο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 74 δεν κάνει μνεία δασμών με σκοπό τη δημιουργία εσόδων. Εν προκειμένω τίθεται το ζήτημα αν το άρθρο απέβλεπε στον περιορισμό των εξουσιών που παρέχει στις χώρες ή στα εδάφη το άρθρο 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν το Συμβούλιο είχε αρμοδιότητα να ορίσει έναν τέτοιο περιορισμό.

17. Οι όροι της αποφάσεως 86/283 μπορούν, επί του σημείου αυτού, να συγκριθούν με τους όρους των προηγούμενων αποφάσεων. Το άρθρο 2 της αποφάσεως 64/349/ΕΟΚ (JO 1964, L 93, σ. 1472) και το άρθρο 3 της αποφάσεως 70/549/ΕΟΚ (JO 1970, L 282, σ. 83) επέτρεπαν αμφότερα στις χώρες και εδάφη να διατηρούν ή να θεσπίζουν δασμούς και επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος που ανταποκρίνονταν στις ανάγκες αναπτύξεώς τους ή δημιουργούσαν πόρους για τους προϋπολογισμούς τους. Ωστόσο, το άρθρο 5 της αποφάσεως 76/568/ΕΟΚ (JO 1976, L 176, σ. 8) και το άρθρο 6 της αποφάσεως 80/1186/ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/028, σ. 3), όπως και το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283, αναφέρουν μόνο τους δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς τους οποίους οι χώρες και εδάφη θεωρούν απαραίτητους αν ληφθούν υπόψη οι αναπτυξιακές τους ανάγκες. Η ισχύουσα σήμερα διάταξη, ήτοι το άρθρο 106, παράγραφος 1, της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ, της 25ης Ιουλίου 1991 (ΕΕ L 263, σ. 1), έχει παρόμοια διατύπωση.

18. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη η μνεία των ποσοτικών περιορισμών στις τελευταίες διατάξεις, και πιο κάτω θα επανέλθω στο ζήτημα αν πρέπει να δοθεί οποιαδήποτε σημασία στο ότι οι προγενέστερες διατάξεις περιελάμβαναν τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς. Το ζήτημα που θα εξετάσω εν προκειμένω αφορά το αν, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, το γεγονός ότι το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283 δεν επιτρέπει ρητά στις χώρες και εδάφη να διατηρούν ή να θεσπίζουν δασμούς που δημιουργούν πόρους είναι στοιχείο που ασκεί επιρροή.

19. Αν η διάταξη αυτή απέβλεπε στον περιορισμό της εξουσίας που παρέχεται στις χώρες

και εδάφη με το άρθρο 133, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης και με τις αποφάσεις 64/349 και 70/549, κατά πάσα πιθανότητα μια τέτοια πρόθεση θα είχε εκφραστεί σαφώς. Ωστόσο, ούτε από το διατακτικό της αποφάσεως 86/283 ούτε από τις αιτιολογικές της σκέψεις, από τις οποίες η κρίσιμη αιτιολογική σκέψη παρατέθηκε πιο πάνω στην παράγραφο 6, προκύπτει μια τέτοια πρόθεση. Οι ουσιώδεις διατάξεις των δύο αποφάσεων που προηγήθηκαν αμέσως της αποφάσεως αυτής είχαν παρόμοια διατύπωση. Στην πραγματικότητα, καμιά από τις τρεις αποφάσεις δεν αφήνει να νοηθεί ότι οι οικονομίες των χωρών και των εδαφών έχουν βελτιωθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να δικαιολογούνται περιορισμοί του δικαιώματός τους να θεσπίζουν δασμούς που πλήττουν τις εισαγωγές. Το ότι το Συμβούλιο δεν εξέφρασε σαφώς την πρόθεση να δημιουργήσει αυτό το αποτέλεσμα με οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καθόλου μια τέτοια πρόθεση.

20. Συνεπώς, ερμηνεύω το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283 ως επιτρέπον στις χώρες και εδάφη να διατηρούν ή να θεσπίζουν τους δασμούς που θεωρούν ως απαραίτητους ενόψει των αναπτυξιακών αναγκών τους ή που δημιουργούν πόρους για τον προϋπολογισμό τους, υπό τον όρο ότι δεν συνεπάγονται διάκριση μεταξύ των κρατών μελών και των άλλων χωρών και εδαφών. Δεν αποκλείω την πιθανότητα ότι βάσει του άρθρου 136, παράγραφος 2, το Συμβούλιο μπορεί να περιορίσει την ελευθερία δράσεως που παρέχεται στις χώρες και εδάφη με το άρθρο 133, αλλά η θέσπιση οποιουδήποτε σχετικού περιορισμού θα πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να αιτιολογείται σαφώς σύμφωνα με το άρθρο 190 της Συνθήκης.

21. Κατά συνέπεια, καταλήγω στο ότι το άρθρο 133 της Συνθήκης επιτρέπει στις χώρες και στα εδάφη να διατηρούν ή να θεσπίζουν

δασμούς, υπό την επιφύλαξη των προαναφερθέντων όρων, και ότι το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283 συνάδει πλήρως προς το άρθρο 133. Επιπλέον, δεν φαίνεται να έχει προβληθεί από κανέναν ότι οι βαλλόμενες φορολογικές επιβαρύνσεις καθιέρωναν διακρίσεις ή ότι δεν ανταποκρίνονταν στις ανάγκες αναπτύξεως και εκβιομηχανίσεως της γαλλικής Πολυνησίας και δεν δημιουργούσαν πόρους για τον προϋπολογισμό της. Από αυτό προκύπτει ότι, αν οι επίδικες επιβαρύνσεις έπρεπε να χαρακτηριστούν ως δασμοί, η νομιμότητά τους δεν μπορεί να αμφισβητηθεί κατά το κοινοτικό δίκαιο. Από αυτό προκύπτει επίσης ότι, έστω και αν το άρθρο 133 ερμηνευθεί ως περιλαμβάνον επίσης τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς, ακόμη δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί η νομιμότητα των επίδικων επιβαρύνσεων, διότι επιτρέπονται επίσης με το άρθρο 133 και την απόφαση 86/283. Επομένως, δεν είναι απολύτως αναγκαίο να εξεταστεί αν στο άρθρο 133 πρέπει να δοθεί μια τέτοια ερμηνεία. Εφόσον όμως, με εξαίρεση το Συμβούλιο, τα μέρη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο έδωσαν παρά πολύ μεγάλη προσοχή στο περιεχόμενο των δασμών που αναφέρονται στο άρθρο 133, επιβάλλεται να διατυπώσω τη γνώμη μου επί του θέματος αυτού.

22. Η Επιτροπή και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζουν ότι το άρθρο 133 αφορά μόνο τους δασμούς υπό στενή έννοια και όχι τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, όταν οι συντάκτες της Συνθήκης είχαν την πρόθεση να ρυθμίσουν τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς, το έπραξαν σαφώς. Η έλλειψη οποιασδήποτε νύξεως ως προς τις επιβαρύνσεις αυτές στο άρθρο 133 θα πρέπει, επομένως, να ληφθεί ως ένδειξη ότι δεν υπήρχε πρόθεση οι φορολογικές αυτές επιβαρύνσεις να περιληφθούν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 133. Μολονότι το άρθρο 133, παράγραφος 2, αναφέρει αρκετές διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τόσο τους δασμούς, όσο και τις επιβαρύνσεις

ισοδυνάμου αποτελέσματος, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η μνεία αυτή πρέπει να νοηθεί ως περιοριζόμενη στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 133, δηλαδή ότι οι παρατιθέμενες διατάξεις της Συνθήκης δεν έχουν εφαρμογή παρά μόνο κατά το μέτρο που αφορούν τους δασμούς υπό στενή έννοια.

23. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπογραμμίζει ότι, στην υπόθεση 26/69, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Rec. 1970, σ. 565, 586), ο γενικός εισαγγελέας Roemer υποστήριξε ότι: « (...) από το άρθρο 133 της Συνθήκης μπορεί να συναχθεί ότι πρόκειται μόνο για την κατάργηση των δασμών που πλήττουν τις εισαγωγές και, επομένως, οι φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς δεν περιλαμβάνονται. » Υποστηρίζει εν συνεχεία ότι η μνεία στο άρθρο 133, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, « των ποσοστών και του ρυθμού των μειώσεων που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη », είναι πρόσφοροι μόνο στην περίπτωση των δασμών υπό στενή έννοια. Κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η μνεία αυτή αφορά τον ρυθμό των μειώσεων των δασμών που προβλέπεται στο άρθρο 14 της Συνθήκης. Ο ρυθμός καταργήσεως των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος έπρεπε να καθορισθεί με οδηγίες της Επιτροπής βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 2, της Συνθήκης, αλλά, κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, οι όροι του άρθρου 133, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, αποκλείουν κάθε αναφορά στις οδηγίες αυτές.

24. Αντιθέτως, η γαλλική Πολυνησία και οι Κυβερνήσεις της Γαλλίας και τον Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι το άρθρο 133 εφαρμόζεται όχι μόνο στους δασμούς, αλλά και στις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Όλες προβάλλουν ότι άλλως θα μειωνόταν σημαντικά η αποτελεσματικότητα του άρθρου. Η γαλλική Πολυνησία και η Γαλλική

Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τη μνεία του άρθρου 133, παράγραφος 2, των « άρθρων 12, 13, 14, 15 και 17 » της Συνθήκης, τα οποία προβλέπουν την κατάργηση τόσο των δασμών, όσο και των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος. Εξάλλου, η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, την οποία οι χώρες και εδάφη υποχρεούνται να τηρούν βάσει του άρθρου 132, παράγραφος 2, και του άρθρου 133, παράγραφος 5, θα διακυβεύονταν αν ήταν ελεύθερες να θεσπίζουν επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς επί των εισαγωγών καταγωγής των άλλων κρατών μελών και των άλλων χωρών και εδαφών.

25. Η διατύπωση του άρθρου 133 δεν είναι πρότυπο σαφήνειας, αλλά, κατά την άποψή μου, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει όχι μόνο τους δασμούς, αλλά και τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Το γεγονός ότι δεν αναφέρει ρητά αυτές τις τελευταίες δεν ασκεί επιρροή: βλ. τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 37/73 και 38/73, *Diamantarbeiders κατά Indiamex* (Rec. 1973, σ. 1609, σκέψεις 10 και 13). Κατά τη γνώμη μου, ο όρος « δασμοί » χρησιμοποιείται στο άρθρο 133 συνοπτικώς αντί των « δασμών και φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος ». Μια παρόμοια χρήση της εκφράσεως υπάρχει στον τίτλο των άρθρων 12 έως 17 της Συνθήκης, υπό την εξής διατύπωση: « Η κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών μελών », έστω και αν τα σχετικά άρθρα σκοπούν επίσης τις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Αν οι διατάξεις του άρθρου 133 σκοπούσαν αποκλειστικά τους δασμούς, θα ήταν δυνατό να αποφευχθεί η εφαρμογή τους θεσπίζοντας απλά φορολογικές επιβαρύνσεις οι οποίες, μολονότι δεν θα ήταν δασμοί υπό στενή έννοια, ωστόσο θα δημιουργούσαν το ίδιο αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, το άρθρο 133 θα εστερείτο ουσιαστικού περιεχομένου. Ο μόνος τρόπος για να αποφευχθεί ένα τέτοιο αποτέλεσμα συνίσταται σε ερμηνεία του άρθρου 133 καλύπτουσα και τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος.

26. Ένα επιχείρημα υπέρ της ερμηνείας αυτής του άρθρου 133 μπορεί να αντληθεί από το άρθρο 132, το οποίο ορίζει τους στόχους της συνδέσεως. Το άρθρο 132, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής: « Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν στις εμπορικές τους συναλλαγές με τις χώρες και εδάφη το καθεστώς που διέπει τις μεταξύ τους σχέσεις δυνάμει της παρούσας Συνθήκης. » Ο γενικός αυτός στόχος καθίσταται συγκεκριμένος με το άρθρο 133, παράγραφος 1. Μολονότι η τελευταία αυτή διάταξη αναφέρεται ρητά μόνο στους δασμούς, είναι σαφές ότι τα κράτη μέλη δεν δικαιούνται να θεσπίζουν ούτε δασμούς ούτε φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος στις μεταξύ τους συναλλαγές. Από αυτό έπεται ότι το άρθρο 133, παράγραφος 1, καθιστά συγκεκριμένο τον γενικό στόχο του άρθρου 132, παράγραφος 1, μόνον αν με τον όρο « δασμοί » της πρώτης διατάξεως νοούνται επίσης οι επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Είναι ακριβές ότι τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν από το παραπέμπον δικαστήριο αφορούν όχι το άρθρο 133, παράγραφος 1, αλλά το άρθρο 133, παράγραφοι 2 και 3, κατ'εμέ όμως, θα ήταν παράλογο η έννοια του όρου « δασμοί » να διαφέρει από μια παράγραφο του άρθρου 133 σε άλλη.

27. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστήριξε κατά την προφορική διαδικασία ότι, περιορίζοντας το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 133 αποκλειστικά στους δασμούς, δεν θίγεται η αποτελεσματικότητα του άρθρου αυτού, αλλά απλώς γίνεται σεβαστός ο ρόλος που ανατίθεται στο Συμβούλιο βάσει του άρθρου 136, παράγραφος 2. Δεν θεωρώ το επιχείρημα αυτό πειστικό, διότι δεν εξηγεί τον λόγο για τον οποίο οι συντάκτες της Συνθήκης θέλησαν να περιλάβουν στο άρθρο 133 διατάξεις οι οποίες, ενώ έχουν εφαρμογή στους δασμούς υπό στενή έννοια, δεν περιλαμβάνουν φορολογικές επιβαρύνσεις που έχουν τα ίδια αποτελέσματα με τους δασμούς.

28. Η προσέγγιση του ζητήματος που προτείνουν η γαλλική Πολυνησία και οι Κυβερνήσεις της Γαλλίας και των Κάτω Χωρών έχει αυτό το συνακόλουθο πλεονέκτημα ότι καθιστά άσκοπη την εμπλοκή στη στεία συζήτηση ως προς το όριο μεταξύ των δασμών και των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος. Η προσέγγιση αυτή, κατ' εμέ, δεν είναι ασυμβίβαστη με τους όρους του άρθρου 133. Μου είναι αδύνατο να αναγνωρίσω το βάσιμο της απόψεως της Επιτροπής κατά την οποία η παραπομπή του άρθρου 133, παράγραφος 2, στα άρθρα 12 επ. της Συνθήκης μπορεί λογικά να θεωρηθεί ότι αφορά μόνο τους δασμούς. Οι λεπτομέρειες ως προς τους δασμούς και τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος που περιλαμβάνονται στα αναφερθέντα άρθρα συνδέονται στενά και η προσπάθεια διαχωρισμού τους θα ήταν τεχνητή. Εξάλλου, επιβάλλεται να παρατηρηθεί ότι ένα από τα αναφερθέντα άρθρα, ήτοι το άρθρο 13, διαιρείται σε δύο αριθμημένες παραγράφους από τις οποίες η πρώτη αφορά τους δασμούς και η δεύτερη τις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Από το άρθρο 133, παράγραφος 2, προκύπτει ότι οι δύο παράγραφοι έχουν εφαρμογή στις χώρες και στα εδάφη.

29. Αντίθετα από το επιχείρημα που επικαλείται η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, θεωρώ ότι η μεία στο άρθρο 133, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, « των ποσοστών και του ρυθμού των μειώσεων που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη », είναι τέτοια ώστε να αφορά τόσο τον ρυθμό των μειώσεων των δασμών που προβλέπεται στο άρθρο 14, όσο και τον ρυθμό καταργήσεως των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος που προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 2. Όπως τόνισα μόλις προηγουμένως, η τελευταία αυτή διάταξη έχει εφαρμογή στις χώρες και εδάφη βάσει του άρθρου 133, παράγραφος 2. Η ορθή ερμηνεία του άρθρου 133, παράγραφος 3, δεν εξαρτάται από το ζήτημα αν η μία ή η άλλη από τις σχετικές οδηγίες που αφορούν τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος τις οποίες θέσπισαν οι χώρες και τα εδάφη έχει όντως εκδοθεί.

30. Το Ηνωμένο Βασίλειο αντλεί επιχείρημα κατά κάποιο μέτρο από την αντίθεση μεταξύ του άρθρου 70, παράγραφος 1, της αποφάσεως 86/283, το οποίο, όπως υπογράμμισα, αναφέρεται στις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς, και του άρθρου 74 της ίδιας αυτής αποφάσεως, το οποίο αναφέρεται μόνο στους δασμούς. Υποστηρίζει ότι η μεία στο άρθρο 70, παράγραφος 1, των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος επιβεβαιώνει την άποψη ότι ο όρος « δασμοί » τόσο στην απόφαση 86/283, όσο και στο άρθρο 133 δεν περιλαμβάνει τις επιβαρύνσεις αυτές.

31. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως το άρθρο 70, παράγραφος 1, το άρθρο 75, παράγραφος 1, της αποφάσεως 86/283 αφορά επίσης τους δασμούς και τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος. Επιπλέον, οι αντίστοιχες προς το άρθρο 70, παράγραφος 1, διατάξεις στις αποφάσεις που προηγήθηκαν της αποφάσεως 86/283 αναφέρονται στους δασμούς και στις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος, ρυθμίζοντας τους όρους υπό τους οποίους τα προϊόντα καταγωγής των χωρών και εδαφών πρέπει να εισάγονται στα κράτη μέλη: βλ. απόφαση 64/349, άρθρο 1, παράγραφος 1, απόφαση 70/549, άρθρο 2, παράγραφος 1, απόφαση 76/568, άρθρο 2, παράγραφος 1, και την απόφαση 80/1186, άρθρο 3, παράγραφος 1. Οι διατάξεις των αποφάσεων αυτών ως προς την τελωνειακή αντιμετώπιση από τις χώρες και εδάφη των προϊόντων καταγωγής της Κοινότητας ή άλλων χωρών ή εδαφών δεν εμφανίζουν, πάντως, τον ίδιο βαθμό συνοχής. Το άρθρο 2 της αποφάσεως 64/349 και το άρθρο 3 της αποφάσεως 70/549 αφορούν στο πλαίσιο αυτό τους δασμούς και τις επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος, ενώ το άρθρο 5 της αποφάσεως 76/568 και το άρθρο 6 της αποφάσεως 80/1186, όπως και το άρθρο 74 της αποφάσεως 86/283, σκοπούν μόνο τους δασμούς.

32. Για μια ακόμη φορά, στις αιτιολογικές σκέψεις των τελευταίων αποφάσεων δεν υπάρχει εξήγηση σχετικά με την παράλειψη, στις διατάξεις περί των εισαγωγών στις χώρες και στα εδάφη, οποιασδήποτε μείας των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς. Κατά την άποψή μου, οι όροι της απόφασης 86/283, όπως και οι όροι των προηγούμενων αποφάσεων, παρέχουν το πολύ μια ένδειξη ως προς τον τρόπο με τον οποίο τα εμπλεκόμενα όργανα ερμήνευσαν το άρθρο 133 κατά τις οικείες περιόδους. Η τροποποίηση της διατυπώσεως κατά την έκδοση της απόφασης 76/568 πολύ

πιθανό να αντικατοπτρίζει τη βούληση να χρησιμοποιηθούν οι ίδιοι όροι στην απόφαση με αυτούς της Συνθήκης. Οποιαδήποτε και αν είναι η εξήγηση για την τροποποίηση αυτή, οι απόψεις των κοινοτικών οργάνων ως προς την ορθή ερμηνεία του άρθρου 133, ακόμη και όταν μπορούν να εξακριβωθούν σαφώς, συνιστούν το πολύ επιχειρήματα μικρής βαρύτητας και προφανώς δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Συνεπώς, οι όροι των σχετικών διατάξεων της απόφασης 86/283 δεν επηρεάζουν το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξα ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 133.

Συμπέρασμα

33. Συνεπώς, είμαι της γνώμης ότι στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο στην υπόθεση αυτή πρέπει να δοθούν οι εξής απαντήσεις:

- « 1) Το άρθρο 133 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή τόσο στους δασμούς, όσο και στις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς.
- 2) Οι χώρες και τα εδάφη, για τις οποίες εφαρμόζεται το περιλαμβανόμενο στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΟΚ ειδικό καθεστώς συνδέσεως μπορούν να επιβάλλουν δασμούς και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εισαγωγών από τα κράτη μέλη και από τις άλλες χώρες και εδάφη, υπό την προϋπόθεση ότι:
- α) οι εν λόγω δασμοί ή φορολογικές επιβαρύνσεις ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αναπτύξεως και της εκβιομηχανίσεως της οικείας χώρας ή εδάφους ή συνιστούν πόρους για τον προϋπολογισμό, και
- β) η επιβολή των εν λόγω δασμών ή φορολογικών επιβαρύνσεων δεν οδηγεί, νομικά ή πραγματικά, σε άμεση ή έμμεση διάκριση μεταξύ των εισαγωγών από τα διάφορα κράτη μέλη ή από τις άλλες χώρες και εδάφη.
- 3) Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 74 της απόφασης 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1986. »